



گزارش راهبردی در بررسی وضعیت صنایع دستی و آسیب‌شناسی آن

صنایع دستی به عنوان یکی از قدیمی‌ترین و ارزشمندترین هنرها، نه تنها نمایانگر فرهنگ غنی ایران است، بلکه با ایجاد اشتغال و رونق اقتصادی، نقش مهمی در توسعه پایدار و امنیت ملی ایجاد می‌کند. با وجود ظرفیت‌های بالقوه، این حوزه با چالش‌های مدیریتی و کمبود حمایت‌های لازم مواجه است که نیازمند توجه و مداخلات جدی است. این پژوهش در وبگاه مرکز پژوهش‌های مجلس در سال ۱۴۰۲ منتشر شده است.

صنایع دستی، به عنوان یک هنر صنعت باریشه‌های عمیق در فرهنگ و تاریخ ایران، می‌تواند به عنوان موتور محرک اقتصادی عمل کند. این هنر با بهره‌گیری از مواد اولیه بومی و دانش تجربی، قابلیت ایجاد اشتغال و رونق اقتصادی را در تمامی مناطق کشور، اعم از شهری، روستایی و عشایری دارد. با توجه به ظرفیت‌های بالقوه این حوزه، می‌توان با توسعه صنایع دستی، گام‌های مؤثری در راستای اشتغال‌زایی و معرفی فرهنگ غنی ایرانی برداشت.

با این حال، بررسی‌ها نشان می‌دهد که صنایع دستی در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. مشکلات مدیریتی، بی‌توجهی سیاست‌گذاران و ضعف‌های نظارتی و حمایتی، مانع از رشد و توسعه این هنر صنعت شده است. به عنوان مثال، میانگین دوره مدیریتی مدیران صنایع دستی در سال‌های اخیر به شدت کاهش یافته و کمتر از ۲۵ درصد آن‌ها دارای تخصص و تجربه کافی برای هدایت این حوزه هستند. همچنین، نبود آمارهای دقیق و متناقض بین دستگاه‌های اجرایی، ارزیابی عملکرد و ترسیم مسیر توسعه را دشوار کرده است.

علاوه بر این، نداشتن برنامه مشخص برای بهره‌برداری از ظرفیت‌های مجامع بین‌المللی و فراموشی روش‌های آموزشی استادشاگردی، به از دست رفتن دانش و تجربیات استادان برجسته این حوزه منجر شده است. این مسائل، نیاز به مداخله‌های جدی حمایتی و سیاستی را در این حوزه ضروری می‌سازد.

برای بهبود وضعیت صنایع دستی، پیشنهاد می‌شود که نظارت مجلس شورای اسلامی بر اجرای قوانین حمایتی و تدوین سند ملی مدیریت زیست‌بوم صنایع دستی تقویت شود. همچنین، اصلاح قوانین موجود و ایجاد برنامه‌های آموزشی مؤثر برای انتقال دانش ضمنی از استادکاران به هنرجویان، می‌تواند به حفظ و توسعه این هنر صنعت کمک کند.

در نهایت، توجه به صنایع دستی نه تنها به عنوان یک منبع درآمد و اشتغال، بلکه به عنوان یک بخش مهم از هویت فرهنگی و ملی ما، می‌تواند به تقویت اقتصاد مقاومتی و امنیت ملی کمک کند. با حمایت‌های لازم و ایجاد زیرساخت‌های مناسب، می‌توان آینده‌ای روشن برای صنایع دستی ایران رقم زد.